

Julkaisufoorumi ja Open Access

Pekka Olsbo

Julkaisukoordinaattori

Jyväskylän yliopiston kirjasto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
KIRJASTO

Esityksen rakenne

- Julkaisufoorumi-hankkeesta
- Open Access käsitteenä
- Julkaisufoorumin lehdet ja Open Access
- Open Accessin kehittyminen, Open Access -linjauksia maailmalta
- Tieteen avoimuus, vertailua 8 maan kehityksestä
- Johtopäätökset

Käsitteiden määrittelyä: Julkaisufoorumi

- Julkaisufoorumi on laatuluokitus tieteellisille lehdille, konferenssi- ja kirjasarjoille sekä kirjakustantajille eli tieteellisille julkaisukanaville.
- 23 tieteenaloittaista asiantuntijapaneelia, yhteensä n. 210 henkilöä.
- Ensimmäinen Julkaisufoorumi-luokitus valmistui vuoden 2011 lopussa ja kattoi yhteensä noin 19 500 lehteä ja sarjaa sekä noin 1200 kirjakustantajaa.
- Tässä esityksessä keskitytään julkaisufoorumin lehtiin.

12.4.2013

Pekka Olsbo
Tieteen julkisuus, Agora

Käsitteiden määrittelyä: Julkaisufoorumi

- Lehdet ja julkaisusarjat jaettu kolmeen tasoon:
Taso 1 = tieteellisten julkaisukanavien perustaso
Taso 2 = johtavat tieteelliset julkaisukanavat
Taso 3 = korkein taso
- Tasolla 1 n. 74 %,
Tasolla 2 n. 14 %,
Tasolla 3 n. 5 %

(Listalla lisäksi n. 1000 julkaisukanavaa, joita paneelit arvioineet mutta eivät hyväksyneet tasolle)

Julkaisufoorumi ja yliopistojen rahoitusmalli

- Julkaisufoorumi on yliopistojen julkaisutoiminnan laatua ilmaiseva indikaattori.
- 2015 alkaen Opetus- ja kulttuuriministeriö käyttää foorumiluokitusta yliopistojen perusrahoitusmalliin:

Julkaisujen kokonaisvaikutus 13 %

9% tasojen 2 ja 3 perusteella

4% tason 1 perusteella

Julkaisukanavan valinnalla on siis merkitystä entistä enemmän!

Käsitteiden määrittelyä: Open Access

- Tieteen avoin saatavuus: Tieteellinen julkaisu on avoimesti saatavissa, kun se on sekä tiedeyhteisön että suuren yleisön luettavissa internetistä ilmaiseksi ilman rajoituksia.
- Open Access voidaan jakaa karkeasti kahteen linjaan:
Kultainen OA (Gold OA): Open Access -lehdet
Vihreä OA (Green OA): rinnakkaistallentaminen

Julkaisufoorumin lehdet ja Open Access

- Julkaisufoorumissa listattu n. 20 000 lehteä
- Directory of Open Access Journals, <http://doaj.org/>
8900 Open Access -lehteä
- Vertailu tehty lehtien ISSN-tunnisteita vertaamalla

Kysymykset:

Montako Open Access -lehteä sisältyy
julkaisufoorumiin?

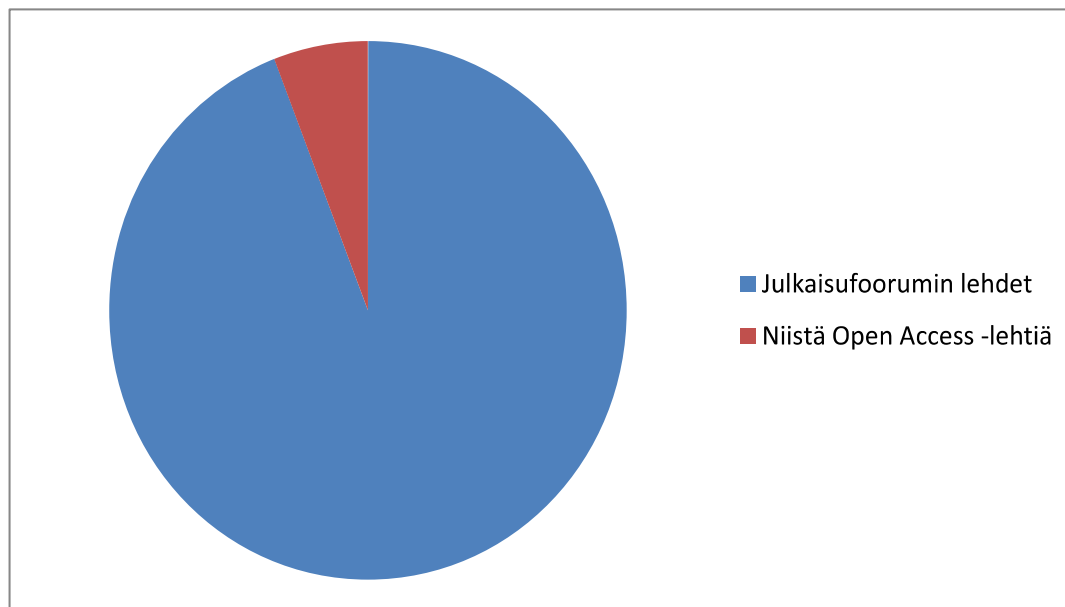
Miten ne sijoittuvat julkaisufoorumin eri tasoille?

Miten julkaisufoorumi vaikuttaa Open Access
-kehitykseen?

Julkaisufoorumin lehdet ja Open Access

Vertailun tulokset

Julkaisufoorumin lehdistä **5,9 %** (1143 kpl) DOAJ:ssa.

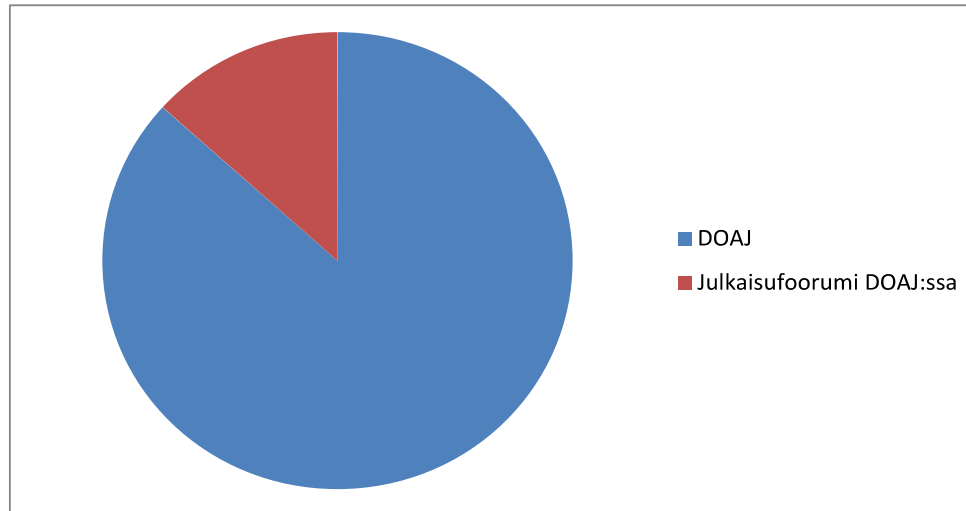
12.4.2013

Pekka Olsbo
Tieteen julkisuus, Agora

Julkaisufoorumin lehdet ja Open Access

Vertailun tulokset

86,7 % kaikista DOAJ:n Open Access -lehdistä ei löydy julkaisufoorumista.

12.4.2013

Pekka Olsbo
Tieteen julkisuus, Agora

Julkaisufoorumin lehdet ja Open Access

Vertailun tulokset

Tason 3 (korkein taso) lehdistä **1,2 %** on Open Access

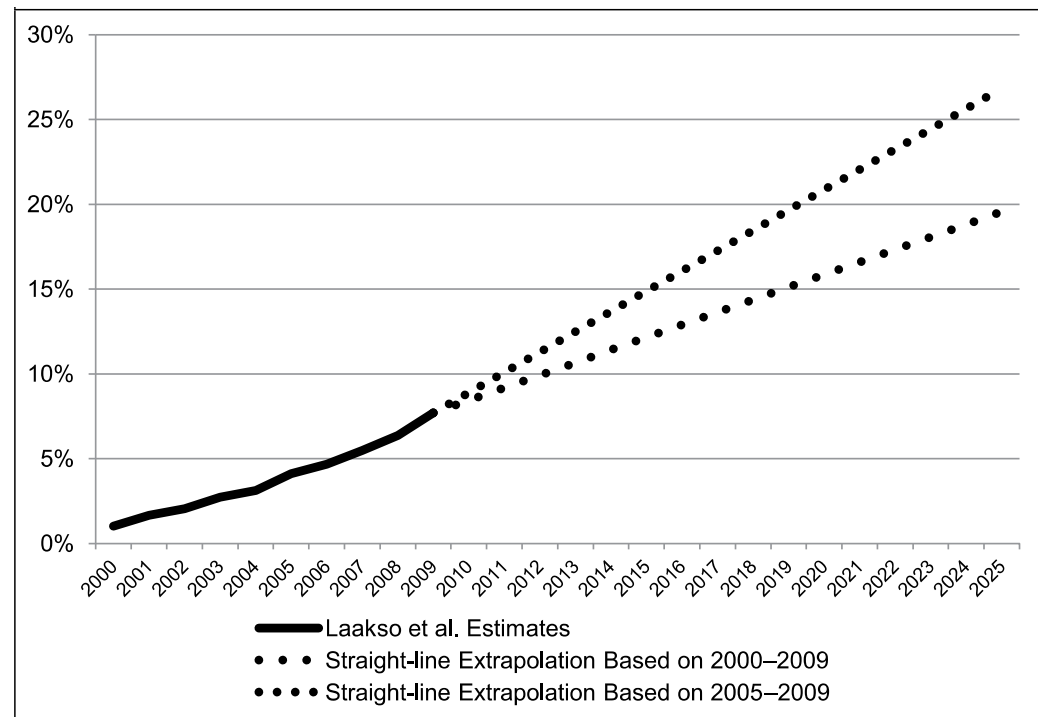
Tason 2 lehdistä **1,4 %** Open Access -lehtiä

Koska julkaisemista pyritään ohjaamaan tasoille 2 ja 3, ei julkaisufoorumi ja siihen liittyvät käytänteet ja mekanismit ainakaan lisää tieteen avoimuutta.

Mutta pitäisikö tieteen avoimuutta ylipäänsä pyrkiä lisäämään?

Open Accessin kehittyminen

- Open Access -lehdissä ilmestyvien artikkeleiden osuus kaikista julkaistuista artikkelista kasvaa

David W. Lewis, The Inevitability of Open Access, College & Research Libraries, 2012.

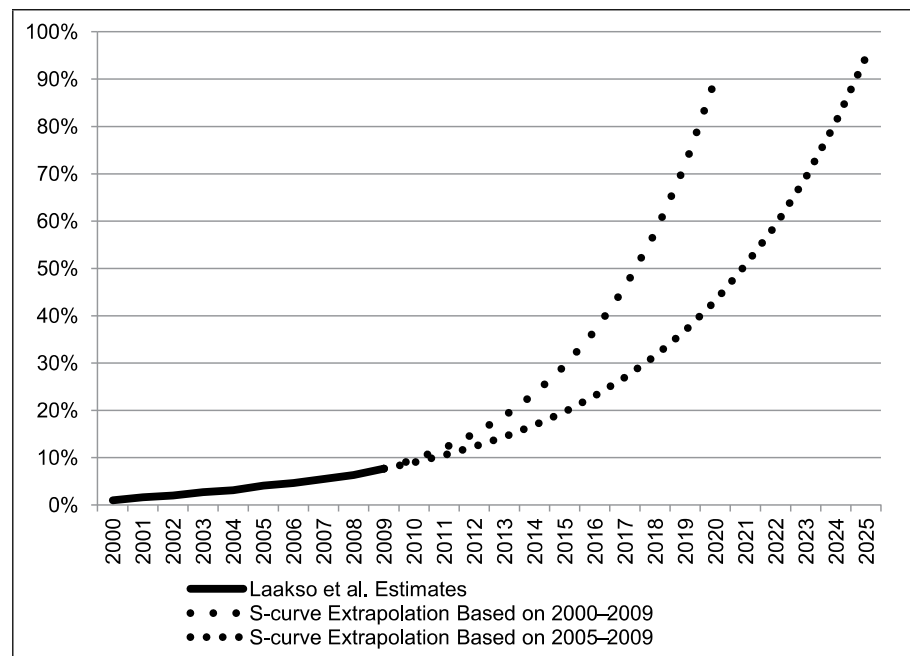
12.4.2013

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
KIRJASTO

Open Accessin kehittyminen

- ... mahdollisesti jopa huomattavasti lineaarisia arvioita nopeammin:

David W. Lewis, The Inevitability of Open Access, College & Research Libraries, 2012.

12.4.2013

Open Access -linjauksia maailmalta

- Euroopan Komission vaatimus, Horizon 2020
- Reseach Councils UK, kaikki julkisesti rahoitettu tutkimus julkaistava OA
- Tanskan Open Access -politiikka 2011
- Yhä useampi tutkimusrahoittaja, -laitos ja yliopisto vaatii avointa tiedettä (ROARMAP sisältää tiedot yli 500 mandaatista ympäri maailmaa:
<http://roarmap.eprints.org/>)

Tieteen avoimuus Euroopassa

- Miten tieteen avoimuutta voi mitata?
 - artikkelit Open Access -lehdissä
 - rinnakkaistallentaminen
 - Open Access -mandaatit yliopistoissa
 - Kansallinen Open Access -politiikka
- Ranking Web of Universities
 - Kansainvälinen yliopistoranking muiden joukossa
 - Erittäin laaja: 21 000 yliopistoa analysoitu ja 12 000 arvioitu
 - Yliopistojen avoimuus, openness, yksi arvioitava alue

Ranking Web of Universities

- Avoimuuden arviointi perustuu pitkälti julkaisuarkistoihin ja yliopiston omalta palvelimelta löytyviin dokumentteihin, näkyvyys Google Scholarissa.
- Suomalaiset yliopistot pärjäävät avoimuudellaan!
- HY koko rankingin 5. paras avoimuudessa
- Alankomaat ja Ruotsi jylläävät avoimuudessa – ja myös laadussa, Euroopassa
- Harvard ykkönen lähes kaikessa, myös avoimuudessa.
- Brasilian tiede kaikkein avoiminta

12.4.2013

Pekka Olsbo
Tieteen julkisuus, Agora

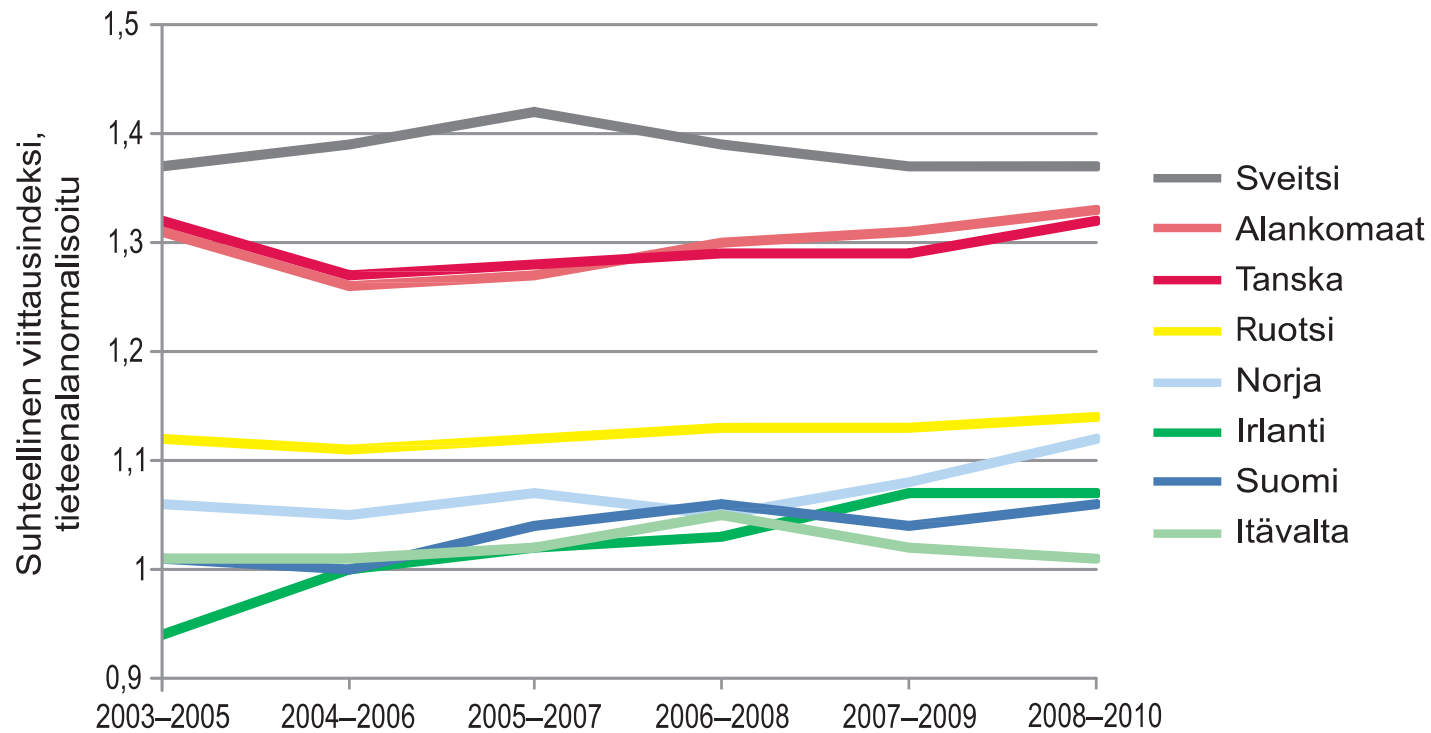
Ranking Web of Universities

8 Euroopan maan vertailua

	Universities among the best 300		Repositories among the best 100 1/2013	Universities among the best 300 in openness		Mean value of top 5 universities in openness rank		Median value of top 5 universities in openness rank		
	7/2012	1/2013		7/2012	1/2013	7/2012	1/2013	7/2012	1/2013	
Austria	3	3	1		2	2	283	349	383	417
Denmark	4	3	2		2	4	244	215	308	175
Finland	2	1	2		2	3	323	188	346	168
Ireland	1	1	0		0	0	763	660	846	727
Netherlands	11	10	7		11	10	26	48	19	57
Norway ¹	3	3	1		2	2	507	240	357	180
Sweden	8	7	2		7	7	116	102	133	98
Switzerland	5	5	3		5	3	146	225	125	273

Tieteen tila 2012

8 Euroopan maan vertailua

Johtopäätökset

- ❏ Julkaisufoorumi ja siihen liittyvät mekanismit eivät tue Open Accessin kehitystä, jopa päinvastoin, jos tarkastelemme kultaista OA.
- ❏ Tieteen avoimuuden lisääminen on yhä useamman kansakunnan ja tutkimusrahoittajan intresseissä
- ❏ Julkaisufoorumi huomioiden ovat rinnakkaistallentamisen ja julkaisuarkistojen kehittäminen sekä yliopistojen ja kansallisen Open Access -politiikan synnyttäminen keskeisiä avoimuutta lisääviä toimenpiteitä.